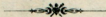

مکملہ ادبی و سیاسی رسالہ

ادبی و سیاسی رسالہ اسبوعیہ در

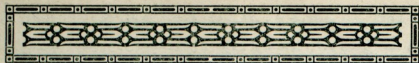
۳۰ نجی سنہ

۱۲ جمادی الاولیٰ ۱۳۲۹

پنجشنبہ

جزو عدد : ۹۵

قره طاغ و ماليسورلر مسئله سنده قرالك نفوذى

بوندن يكرمى بر سسنه اول ايدى كه بر بازار كوفى ، غايت كوزل بر هوا ايله قطارو ليمانه داخل اولمشيدم . كېده جكم ير قره طاغ امارتنك مركز اداره سى اولان (چته) قصبه سى ايدى ؛ چونكه چته سفارت عثمانيه سنك باش كتابته تعيين ايدلشيدم .

قطارو ليمانى حقنده بر فكر ايدنك ايچون بوغاز ايچنى برونلريله ، قويلريله برابر كوز اوگنه كيتيرملى ؛ فقط بوغاز ايچنك استانبولدن قواقلره قدر اولان مسافه سنى طوغرى برخط ايله دكل ؛ مثلاً بگلر بكي حذاسندن صوله صابهرق كاغد خانه يه قدر و اورادن تكرار صاغه دونه رك علم طاغنه قدر و اورادن ينه صاغه دونه رك طى ايتك صورتى دوشملى . ايسته اوزمان قطارو بوغازينك مدخليله ، قطارو قصبه سنك بولندينى نقطه آرم سنك بچمى و طرز تشكى آ كلاشيلير . قطارو ليمانك ايكي طرفى بزم بوغاز ايچنك طرفين طاغلرندن ايكي ، اوچ قات يوكسك طاغلرله محاطدر .

قصبه معموردر ، منظره سى خوشدر . تكميل آدر ياييق ساحلنده كي قصبه و شهر لرده اولدينى كېي ، قطارونك ده زقاقلىرى بك طاردر ؛ لكن تميزدر . ليمانى و حتى قصبه نك الك يقين يرلرى سفانن جسيه نك گيرمسنه مساعددر ؛ حتى بر كره انكلتره دوئماسى كلشيدى . بنده او وقت سفير بولنان ذات ايله قطارود بولنورد . اميرال بزي براقشام يمكنه كمى به دعوت ايتمشيدى ؛ و ينه او كچه ايدى كه بعد الطعام سوق كلام ايله روسيه نك قره دكز دوئماسندن بحث ايدلش و اميرالك مذكور

دو نهما حقنه و یردیکی معلومات مفصله سایه سنده ، او صره لرده بعض استخبارات
طولایسیله حاصل اولان اندیشه من بر طرف اولمشیدی . (بوباده کی تفصیلات
عننه سیله خاطر آتمده مقیددر) .

قطارویه شرقاً حاکم اولان وَ تخمیناً بیک بش یوز مترو ارتفاعنده بولان جبلک
یارینه قدر آوستریا طوراغی وَ اوست طرفی قره طاغ اراضیسیدر ، که چته به
کیتک ایچون بو طاغه طیرماتق لازمدر . فقط بو طیرماتق سوزندن ، هانیا
درسَم ویا خرپوت طرفلرنده سیاحت ایتمش ذواتک حکایه لری گبی بر طرفی یالچین
قیا ، اوته طرفی درت مناره بویی (!) اوجورم اولمق وَ آنجیق قاطرک آیاغی
باصه جق قدر بریولدن کیدمک وَ برکوه حیوانک آیاغی قایدیمی ، نعوذ بالله ! انسان
ایچون بیک پارچه اولمق تهلککسنی دوشنهرک ، ایکی گوزینی قیامقله یول آلمق گبی
بر طیرماتق خاطره کلاملیدر .

عربلر بوقطارو - چته طریقنده بزم شهر امانتک استانبولده یابدیردینی
برشوسه نك ، فقط ایلک هفته سی ظرفنده اوزرندن کچرک کچرلر ؛ تعبیر مخصوصیله
ترکرلکار یاغ گبی قیایرلر . قطارو ایله چته آرمه سی آتی ساعت سورر ؛ لکن
ایلک آغزه چیقیش زحمتلیدر . مع مافیه عددی - خاطرمده قالدیفنه کوره -
اون سکزدن عبارت اولان (سرپانتین) لر (ییلان قوی) اوقدر کوزل تسویه
ایدلمشدر ، که هر برینک براوجندن آندن اولکینک اوجی اوتوز قرق مترولق برمسافه در .
بوصورتله ایکی ، ایکی یچق ساعت کیدیلیر وَ براز صگره بر محله گلنیر ، که هر (سرپانتینده)
آبری برمنظره ایله کوریلن قطارو قصبه و لیمانه آراتق وداع ایدمک اقتضا ایدر ؛
لکن ایشته او موقعده کی نظارتده طویم اولمز ! ...

قره طاغده ایکی سنه دن براز نقصان مدت بولندم . مأموریتیم - آنفا دیدیکم
گبی - سفارت باش کتابتی ایدی . ایکی آی قدرده مصلحتگذارلق ایدم . وَ بومدت

نظر فنده بودغوریچیه و نقشیکه برسیاحت ایدرک او طرقلری دخی کوردم . فقط بوسیاحت مع التأسف جوق سورمدی ، زیرا حدودک صورت تخطیطی هرصله آدم عقلی اوله مدیغندن ، و قره طاغلیلرله بزمیکلرک یاترلالری و یاخود قیشلاق و یاخود یایلاقلری طرفین اراضیسنده براقلمق یوزندن منازعلر اکسیک اولمدیغندن ، نقشیکه بولندیغ انشاده بودغوریچیه شهیدردن کیجه یاریسی کلن تلغرافنامه اوزرینه درحال آتله ینئرک بودغوریچیه دونمش وایشک اهمیتی حسبیله اوراده آنجق برکیجه قدر توقفدن سکره ایرتسی کون چتتهیه عودت ایشیدم .

قره طاغک شوسه لری پک مکملدر . چونکه اقلا قره طاغلیلر بوکی انشاآتمه مهارت صاحبیدرلر ؛ ثانیاً یومیه لری (براوقه اکمکدر) بناءً علیه یوللری یایدیران ایله یابانلر ایچون سهولت موجوددر . و آنکچوندده هرطرفده شوسه لر وارددر . لکن او وقت شوسه هنوز نقشیکه قدر کیتماشیدی . (اوستروق) بوغازینه قدر عربه ایله کیدیله بیلورسهده آندن اوتیه آتله کیتک مجبوریتی واردی . نته کیم بنده ایله یامیشیدم .

خاطر آتمده مقید برقره نک تمام نقل و حکایه سی صرهمسی کلدی : برنس نیقولاً (بوندن یکریمی برسنه اولکی تعبیر رسمی) که بکا قارشی ابراز توجه و التفات ایدر و ایچیلرله برلکده بولنق و یولده تصادف و قوعندهده المدن طوته رق مدت مدیده قونوشق شرفسه نائل ایلردی ؛ ینسه برگون مشار الیه بخله ملاقات صرهمسندده دیشیدی که : « مدت عمرمدده اونوته میه جفم برشی وارسه اوده سزک مشیر درویش یاشانک انسانی محاربهده بکا ایتدیکی او یوندر . بن خبر آلمشیدم که درویش یاشا ، بزم طرفزدن تحت نظارته آلتان نقشیکه جبخانه و مهمات ایله قوه معاونه صوقق ایستیور . درحال امر و یردم . نقشیکه کیدن اوستروق بوغازینی طوتیدردم . درویش یاشاده بودغوریچیه طرفندن بوغازه یقین محللره کلدی . لکن بوغازک بزمیکلر (قره طاغلیلر) طرفندن طوتلش اولدیغنی خبر آلدیغنی جهته اوراده اردوسنی قوردی او طوردی

بز درویش پاشایی بوغازدن کچیرمامکه و بناءً علیہ نقشیکہ امداد کو تورمسنہ
 قطعاً ممانعت ایتمکے قرار ویرمشیدک. آردن اوچ گون کچدی؛ برده خبر آلدق کہ
 پاشا نقشیک اوومسنہ داخل اولمش و حتی نقشیکہ کیرمش ... برہ آمان ، فلان ...
 دیدکسده ایش ایشدن کچدی . مکر درویش پاشا بوغازجوارندہ بولندیغی ہنکامدہ
 طاغلر آردہ سندن برکچید کشف ایترمش؛ کچہ عسکریغی اورادن کچیرمش،
 اوومہ ، ایتمش ! نہ نہ پیالم ؟ باری بوندن صکرہ صورت حرکتی تحقیق
 ایدم؛ دیدک. جاسوسلر تعین ایتمک و درویش پاشانک نقشیک اوومسندن ہر سکہ
 کیدن (دوقا) بوغازندن مرورہ حاضرلندیغی اوکرنڈک. و بنا برین اورالردہ کی قوہ
 موجودہ مزہ (دوقا) بوغازنی طوتدیردق. قورنار پاشا مگر بوسفرده بزہ خبر
 کتیرہ جکلرہ اوپولده اشاعاتدہ بولتمش ! چونکہ بز دوقا بوغازندہ آنک مرورینہ
 انتظاردہ ایکن او ، پودغور بچہ عودت ایتمش و حتی اوستروق بوغازینک قرہ
 طاغلیردن خالی اولدیغی اوکرنمکلہ الٹی، قولنی صالایہرق بوغازدن راحت راحت
 کچمش کیتمش !! »

بن بو حکایہ بی بر آردلق چتنہ دن ماذوناً استانبولہ کلدیکم و درویش پاشا
 مرحومہ مدہ بریردہ تصادف ایتردیکم زمان آکلا تمشدم. حتی (جناب حق غریق
 رحمت ایتمسون) پدرملہ حقوق قدیمہ اخوتکارانہ سی و بکا توجہ پدرانہ سی زیور
 خاطرہ اولان شیخ الاسلام اسبق صاحب منلا بک افندی دخی حاضر ایدی. و بی
 پاشایہ تقدیم و تعریف ایڈندہ او ایدی .

مشیر پاشا بنم بوقلمدن اودرجہ ممنون اولدی، کہ تا یانہ او طور تدی. و حکایہ بی
 بکا تکرار ایتردیردکن صکرہ کندیسیدہ اوزون اوزادی بہ تفصیل ایلدی. و عود مدہ
 برنس نیقولایہ تبلیغ اولتمق اوزرہ تعظیلات و احتراماتی تودیع ایتردی .

قرہ طاغمدہ کی مدت مأموریت مدہ جریان ایڈن خصوصی و رسمی وقایع ، بر
 کتابہ سرمایہ اولہ بیلہ جک مرتبہ مدہ حائز اہمیت و جالب انظار دقتدر .

بوجمعه ده آرد صره بونلردن بحث ایتمک لکم ده متصوردر. بالکیز بومقاله مده ذکر ایتمک ایستدیکم بر جهت مهمه واردرکه بالاده کی سطرلری ده آکا بر مقدمه اولوق اوزره یازدم ؛ لکن اصل مقصوددن براز تباعد ایتمم ، بنسأ علیه توسن خامه یه او وادی به طوغری ارجاع عنان ایدرک دبرم که :

ایام اخیر ده بر (مالیسورلر حادثه عصیانیه سی) ظهور ایتدی ؛ حکومت مشروطه منی اشغاله ، دها طوغریسی انقلاب اخیر مزدن مقصود اصلی اولان و حکومت جدید مزک غایه املی بولان تأمین سعادت و ترقی قضیه سنی اشکاله باشلادی ؛ آرمه برده قره طاغ (قرالیتک) بو حادثه مؤسفه ده دخل و اشتراکی مسئله سی کیره رک حکومت قرالیه نک تأمینات مسالمنجویسی و آکا مقابل ده قره طاغ لیلرک عصاة ایله برابر کورنملرینک محققیتی موضوع بحث اولدی. دول معظمه نک حکومت قرالیه یه سبق ایدن نصایحه رغماً قره طاغ لیلرک اولا سلاح ویرمی ، نانیاً فراری مالیسورلری حسن قبولدن ماعدا بالتسلح ینه بزم طرفه اعاده ایتمی ، ناکشاً کندیلرینک ده معاملات عصیانیه بالفعل اشتراک ایلمی حکومت مذکور نک تأمینات واقعه سنه قارشی شهیرلر تولید ایلدی ؛ نهایه الامر قره طاغ قرالیتک ، گویا غلیانده بولسان اهالی به قارشی تأثیر نفوذ ایده میه جک برحاله بولندینی آکلادلق ایستلدی .

حال بوکه بنم آکلادیم ، آکلایه مدیم جهت بوصووک نقطه در ؛ وایشته بومقاله ایچون ده موضوع بودر .

بن دیورم که قره طاغ ده قرال نیقولا حضرتلری بر شی آرزو ایدر ده تبعه سی آکا مخالفت ایلر اولمز ؛ چونکه مشارالیه عقل و فطانت متمایزه سیله زیر دستانک قلوبنی کندیسنه قارشی خوف و حرمتله مشحون اوله رق تسخیر ایتمشدر . قره طاغ لیلر کندیسنه برشتشکارانه محبت ایتدکلرندن هر امری آنلر عننده مطاعدر . برکون چته ده کی حبس خانه دن ایکی محبوس قاچار . عددی یک خاطر مده قلاماش اما ، هر حاله ایکی یوزه قریب اولان محبوسین ، فراریلرک تعقیب و در دستنه نیقولا حضرتلری طرفدن مأمور اولور ؛ حبس خانه قبولری آچیلیر ، حریفار چیقار .

مدت رخصت اولان ایکی ویاخود اوچ کونک ختامنده بر دانه سی اکسیک اولمدینی
حالده محبوسلر، فقط فراریلرله برلکده چتتهیه عودت ایدرلر. وینه دلیکارینه کیرلر.
اوت ! بو بویله اولمشدر .

قرالک، سرای قارشیسندنکی جسیم آغاچ آلتنده بر حصیر صندالیه سی طوریر.
هر صباح و بعضاً ایکی اوچ گونده بر، قرال اورایه کلیر اوطوریر ؛ محاکمتی اجرا
و قرارلرینی اعطا ایدر. فقط بو طرز عدالت تبعه جه پک خوشه کیتدیکی کبی، محکوم
اولان طرف دخی ، قورشونه دزیله جک ده اولسه ، کندیسینی بختیار عد ایلر .
چونکه او حکمی (قاز) ویرمشدر .

شمدی درجه محکومیتی نه اولورسه اولسون محضا بالذات قناز طرفدن حقنده
اعطای حکم اولمسی سعادت بیان و ایکی فراری بی یقالامق اوزره حبسخانه دن
محضا قنازک امریله چیقدیغندن طولانی بعد ختام الوظیفه کوس کوس طاقیله
دونوب حبسخانهیه کیرن بر خلق اوزرنده آرتق حکومت قرالیسه اجرای نفوذ
ایده میورمش، یوقا هالینک غلیان افکاری وصایای حکومتی تأثیرسنز براقیورمش ؛
کبی بیانات مقبول و معتبر اولورمی اولزمی ؟ بوجهتی ارباب عقل وانصاف محاکمه
ایتسون ...!

ایشته موضوع مقاله م اولان جهت مهمه بودر . و ظن ایدرم پکده بیانه
آتیله جق شی دکلدرد . مع مافیه قرال نیقولانک حکومت عثمانیه ایله حسن آمیزش
فکرنده اولدیغنه تجارب عیدمه مله و علی الخصوص مصلحتگذارلغ زماننده وقوع یافته
اولان بعض حادثاتک صورت تسویه سیله مطلع بولندیغندن فکر و اعتقادجه کرک
مشکلات حالیه نك قولابجه حلی و کرک آتیا حکومتین ییتنده مسئله تولیدینک منعی
منافع متقابله مسلک صوابنه توفیق حرکتله برابر غیر مصیب اولان حدود حاضر نك
طرز معقول اوزره تخطیطی و تفصیل و ایضا حنه شو ستونلرک مساعدیه سی اولمیان
بعض تدابیر مفیده نك ده اتخاذی شرطریله آساندر .

محمد غالب

